

İLAÇ DAĞITIM KANALLARINDA YENİ BİR LOJİSTİK İŞ MODELİ

Hakan ŞEN¹, Murat GÜVENTÜRK²

¹Farmalojistik A.Ş. 34427 Gümüşsuyu/İstanbul
Tel: (212) 2510880 e-posta: hakan.sen@farmalojistik.com.tr
²SELCO Ltd.Şti. 34768 Ataşehir/İstanbul
Tel: (216) 4565510 e-posta: mguventurk@selco.cc

Özet: Rekabetin en yoğun olarak yaşandığı ilaç sektöründe üretici firmalar, dağıtım kanalları ve eczaneler, anında karşılanması gereken talep baskısı, yoğun kampanyalar gibi nedenlerle sağlıklı planlama yapmakta güçlük çekmekte, “stok fazlası” ürünlerde yaşanan finansal ve operasyonel maliyetler ile “yok satılan” ürünlerde yaşanan satış kayıpları, sektörün genel verimini ve kârlılığını olumsuz etkilemektedir. Farmalojistik, sektör içindeki potansiyel iyileştirme tespitlerinden yola çıkılarak, Tüm Eczacı Kooperatifleri Birliği (TEKB) çatısı altında bulunan 6 kooperatifin, tedarik zinciri planlama, satınalma ve lojistik fonksiyonlarını ortak bir çatı altında toplanması ana fikri üzerine inşa edilen bir 4PL (Fourth Party Logistics- 4. Parti Lojistik) firmasıdır ve eczacı kooperatiflerinin ihtiyaçlarını planlayarak, işbirliği anlayışı çerçevesinde planlarını dağıtım kanalları ve üretici firmalarla paylaşıp, satınalma eylemini yaparak kendisine bağlı kooperatiflere ürünün, belirlenen optimum çalışma parametrelerine uygun olarak ulaştırılmasını sağlamaktadır.

Anahtar sözcükler: 4PL, CPFR, çapraz sevkiyat, dış kaynak kullanımı (outsourcing), ilaç, lojistik, tedarik zinciri yönetimi

1. FARMALOJİSTİK HAKKINDA

Farmalojistik Eczacı Depoculuğu ve Ön Depoculuk Lojistik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, TEKB çatısı altında, Edak Eczacı Koop., Bursa Eczacı Koop., İstanbul Eczacı Koop., İçel Eczacı Koop., Ankara Eczacı Koop. ve Eskişehir Eczacı Koop. işbirlikleriyle kurulmuş ortak bir satınalma ve lojistik şirkettir.

Farmalojistik, TEKB çatısı altındaki eczacı kooperatiflerinin tedarik zinciri planlarını oluşturan, üretici ve eczacı kooperatifleri ile işbirliği anlayışı çerçevesinde planları paylaşıp, revize edilmiş planlar üzerinden satınalma eylemini gerçekleştiren ve lojistik operasyonlarını merkezi olarak yöneterek kooperatiflere ürünün ulaştırılmasını sağlayan bir 4PL firmasıdır. Farmalojistik, eczacı kooperatifleri tedarik zinciri kanalındaki elemanlar ile tedarik zinciri iş süreçleri arasındaki koordinasyonunu sağlayacak, toplam maliyeti düşürecek ve hizmet seviyesini arttıracak işbirliği stratejilerini oluşturur ve yönetir.

Farmalojistik’in hedefleri

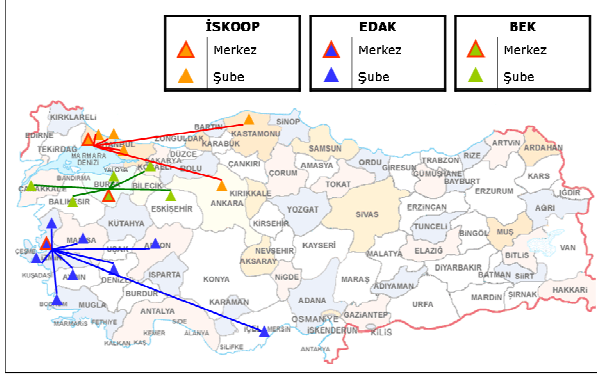
- Sistem içindeki çelişkileri analiz ederek tedarik zincirini yeniden tasarlamak
- Etkin kaynak planlama ile ilaç tedarik zincirindeki dinamikleri verimli olarak ve değer yaratarak yönetebilmek

- İlaçların satış hedeflerine uygun olarak dağıtım kanalları içinde bulunmasına
- İyi Dağıtım Uygulamalarının (GDP: Good Distribution Practice of Medicinal Products for Human Use) tam olarak yerine getirilmesine
- İlaç lojistik maliyetlerinden mükerrer maliyetlerin arındırılmasına
- Tedarik zinciri içindeki elemanlar arasındaki bilgi iletişimini elektronik platforma taşıyarak, operasyon ve performansının gerçek zamanlı olarak takip edilmesine katkıda bulunmaktadır.

Kooperatifler tarafından ve onlara hizmet amacıyla kurulan Farmalojistik, lojistik faaliyetlerinin profesyonel anlayışla yürütülmesi ve şirketin hedeflenen operasyonları gerçekleştirebilmesi için, Ekol Lojistik firmasıyla stratejik işbirliği yapmaktadır. Yaygın depoları ve hizmet noktaları ile yeni ekonominin gereksinim duyduğu her türlü tedarik zinciri hizmetini bütünsel bir yapıda, uluslararası kapsamda sunmakta olan Ekol Lojistik’in tedarik zinciri vizyonu ve çokboyutlu deneyimi, iş ortağı olarak seçilmesinde önemli rol oynamıştır. Ekol Lojistik’in ana sorumluluğu, gerektiğinde ürünlerin ilaç üreticisinden alınması, depoya kabul edilmesi, belirlenen standartlarda depolanması ve siparişler doğrultusunda kooperatif depolarına iletilmesidir.

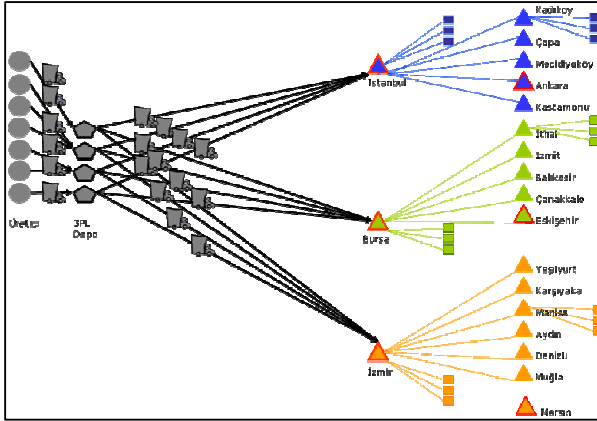
2. MEVCUT SATINALMA & LOJİSTİK MODELİ

Eczacı kooperatiflerinin, yurt çapında 21 deposu bulunmaktadır. EDAK (Edak Ecza Kooperatifi), BEK (Bursa Ecza Kooperatifi) ve İSKOOP (İstanbul Ecza Kooperatifi) ana yapılarına bağlı olan 21 deponun ülke çapındaki yayılımı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Eski Dağıtım Yapısı

İlaç üretici firmaların merkezlerinin İstanbul’da olması nedeniyle, İstanbul dışındaki şubeler ürünleri gecikerek temin etmekte; fatura içerik bilgilerinin dağıtım kanallarına aktarılmasında yaşanan güçlüklerden dolayı satış kaybedilebilmektedir. İlaç satınalmaları yapıldıktan sonra, ürünler EDAK, BEK ve İSKOOP kooperatif merkezlerine bağımsız olarak her bir ilaç üreticisinin dağıtım kanalı ile şubelere dağıtımından önce toplandığı merkezlerdir. İlaçların kooperatif merkezlerine satınalma ve şubelere dağıtım lojistik şebekesi Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Satınalma ve Dağıtım Şebeke Yapısı

İlaçların satınalma planlamasında, ağırlıklı ortalama metodunu baz alınmaktadır. Günlük satışların ortalama değeri kullanılarak, belirlenen asgari ve azami atok bantları arasında kalınacak şekilde, ilaçlar için satınalma emirleri çıkarılmaktadır. Sistem destekli olarak uyarı mekanizmaları kullanılmadığından ‘yok satan’ ürünler manuel olarak takip edilmekte ve bu ürünlerin yol açtığı satış kayıpları takip edilmemektedir.

3. 4PL – YENİ İŞ MODELİ

Tedarik zincirinin operasyonel katmanındaki nakliye ve depolama işlevlerini yerine getiren geçmişin 3PL (Üçüncü parti lojistik) firmaları yerlerini, müşteri ile hizmet sağlayıcılar arasındaki iş süreçlerini entegre eden, tedarik zincirinin stratejik, taktiksel, yapısal ve operasyonel katmanlarını yöneten uzun vadeli ortaklıklara, yani 4PL organizasyonlarına bırakmaktadır. Literatürdeki anlamıyla 4PL, kendi organizasyonunun kaynak, kapasite ve teknoloji portföyünü diğer servis sağlayıcılarının hizmetleri ile entegre ederek, geniş kapsamlı tedarik zinciri çözümleri oluşturan ve yöneten bir entegratördür [1].

3PL gibi geleneksel yaklaşımlar, sadece operasyonel ve sabit maliyetleri azaltmaya odaklanırken, 4PL organizasyonları tedarik zinciri entegrasyonuna odaklanarak, hissedarlar için önemli dört unsurdan değer yaratır: ciro artışı, maliyet tasarrufu, işletme yatırım tasarrufu, sabit varlık tasarrufu.

Farmalojistik, TEKB çatısı altındaki ecza kooperatiflerinin tedarik zinciri planlarını oluşturan, üretici ve ecza kooperatifleri arasındaki tedarik zinciri entegrasyonunu sağlayıp, işbirlikçi ortam içinde belirlenen planlar üzerinden satınalma eylemini gerçekleştirip, ilaç lojistik operasyonlarını merkezi olarak yöneterek kooperatiflere ürünün ulaştırılmasını sağlayan bir 4PL firmasıdır. Operasyonların gerçekleşmesi için gerekli olan lojistik altyapı ve operasyon yönetimini ise stratejik iş ortaklığı modeli ile Ekol Lojistik firmasından outsourcing (dış kaynak) modeli kullanarak almaktadır.

Farmalojistik, gerçekleştirdiği talep ve envanter planlama faaliyetleriyle, tedarik zinciri içindeki stok yönetiminin daha verimli yapılmasını sağlamaktadır. Planlama çalışmaları ile satış ve kampanya verilerinin uygun bilimsel modeller ve başarısı kanıtlanmış programlar aracılığıyla yapılması sayesinde, uzun, orta ve kısa vadelerde oluşabilecek sorunlar öngörülebilme ve sektör oyuncularının proaktif davranmalarına yardımcı olmaktadır.

Farmalojistik, eczacı kooperatiflerinin lojistik ve satınalma faaliyetlerini üstlenerek bu işlemlerin planlı bir biçimde yürütülmesini sağlamaktadır. Kooperatifler, satınalma ve lojistik hizmetlerini Farmalojistik’e devrederek, asli görevlerine ve satış odaklı faaliyetlerine daha fazla kaynak aktararak misyonlarını daha verimli olarak gerçekleştirebilecektir.

Farmalojistik tüm üreticilerden gelen ürünleri İstanbul Samandıra’da bulunan merkez deposunda toplamakta, kooperatiflere ve şubelere direkt sevkiyat yapmaktadır. Fatura bilgilerini elektronik olarak anında ve ürünleri en kısa sürede ecza depolarına ulaştırarak, ürünlerin stoklara girişini hızlandırmaktadır. Ayrıca, merkez depoda tutulan ilaç stokları sayesinde, bölgelerden gelen ilaç taleplerine daha hızlı yanıt verilmesi ve ürünlerin doğru zamanda doğru yere

6.2 Sevk siparişlerinin depodan toplanması

Kooperatif ve şube satış noktalarına, satış hacimlerine bağlı olarak, haftada bir ya da daha fazla sevk emirleri çıkartılır. Envanter planında belirlenen hedef stoklara besleme mantığı ile yaratılan sevk siparişleri, depoda toplanır ve sevk lokasyonuna taşınır.

6.3 Çapraz Sevkiyat

Farmalojistik, ana merkezdeki stokların oluşturulmasına yönelik vereceği siparişlerin yanında, uç noktalardaki kooperatif ve şubeler için de ayrı sevk siparişleri verebilmektedir. Kooperatif ve şubeler adına verilen bu crossdock siparişleri, ilaç üreticilerinin ürünlerinin hızla pazara ulaştırılması, yok sattırılmaması ve 21 depoda aynı anda satışa hazır hale getirilmesi amacıyla uygulanmaktadır. İlaç üreticilerinin satışını olumlu yönde etkileyecek bu uygulamanın yapılabilmesi için, sevk siparişlerinin ilaç üreticisinin deposunda şube bazında ayrı ayrı toplanıp tek bir araçla ana depoya gönderilmesi gerekmektedir.

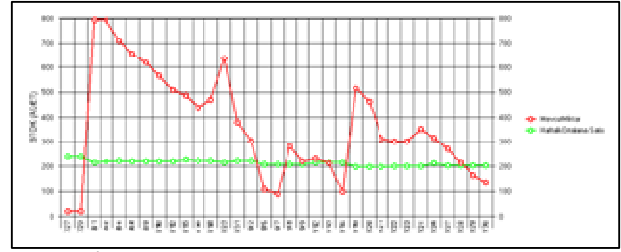
6.3 Dağıtım

Tüm sevk siparişlerinin satış noktalarına dağıtımı için değişik dağıtım modelleri aynı anda uygulanabilmektedir. EKOL Lojistik'in yurt içi dağıtım ağının yanında, daha geniş dağıtım ağına sahip kargo firmaları ya da Farmalojistik için adanmış araç filosu da kullanılabilir. Değişik nakliye modellerini aynı anda kullanılabilme yeteneği, dağıtım lojistiğinde servis-maliyet optimizasyonunun yapılmasına imkan vermektedir.

7. TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ

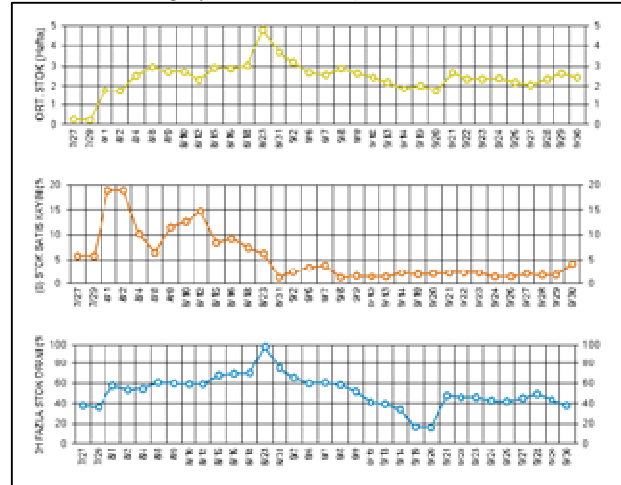
Farmalojistik, Ecza Kooperatifleri adına yönettiği tedarik zincirindeki problemleri anında farkedebileceği bir izleme yapısına sahiptir. Aylık, haftalık, günlük bazda çıkarılan raporlar ile sistemin stratejik, taktiksel ve operasyonel başarısı takip edilebilmekte ve uygun dönemler içinde aksiyonlar alınabilmektedir.

Uç noktalarda 'yok satan' ürünler, 'kritik stok' seviyesinin altına düşen ürünler, 'fazla stoklu' ürünler gibi değişik planlama veya operasyonel problemler anında farkedilebilmektedir, Şekil 9.

Şekil 9. İlaç Bazlı Stok Raporları

Stratejik hedefler ile uyumun değerlendirildiği aylık raporlar ile, Farmalojistik hizmet verdiği tüm satış noktalarının üretici bazındaki performanslarını raporlayabilmekte ve müşterisinin kaynaklarını etkin olarak kullanmasını sağlayabilmektedir, Şekil 10.

Şekil 10. Tedarik Zinciri Performans Raporları

8. KAYNAKLAR

- [1] Bauknight D.N., Fourth Party Logistics–Breakthrough Performance in Supply Chain Outsourcing, Andersen Consulting, 2001.
- [2] www.vics.org/committees/cpfr/